

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

1046

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper-IV : Cartography-II (Only for USOL Candidates)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 20

Note :- (1) Q. No. I is compulsory. Answer **4 other** questions, selecting **one from each unit**.

(2) Candidates may ask for drawing sheet. Use of colors, stencils etc. is allowed.

(3) Credit shall be given for neat, suitable diagrams.

(4) For USOL, reappear/improvement candidates, who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question papers shall be of maximum Marks allotted to the paper(s) concerned in the syllabus (i.e. **20** in this case), and each question will be of **6** marks.

I. Attempt any **four (4)** of the following parts very briefly in about **25** words each.

(1) Cartography.

(2) Which Greek scholar is believed to have made the first map ?

(3) Map Scale.

(4) Name any 2 methods of map enlargement.

(5) GPS.

(6) Define Weather.

4×1=4

UNIT-I

II. Briefly discuss the history of Cartography.

4

III. Define a map and map design. Describe the main elements of map design with rough diagrams or sketches.

4

UNIT-II

IV. Why do we need to reduce or enlarge maps ? Describe Square Method of map reduction with suitable sketches.

1,3

V. Write an introductory essay on GPS, its development, variants and applications.

4

UNIT-III

VI. How are Indian Daily Weather Maps interpreted ? Make a rough hypothetical map/sketch on the answer sheet and interpret.

4

VII. Draw symbols used on a Weather Map for any 4 of the following and explain briefly :

(1) Mist

(2) Sandstorm

(3) Hail

(4) Calm sea

(5) Overcast sky.

1×4

UNIT-IV

VIII. Draw isobars for any 2 of the following and explain briefly :

- (1) Anti Cyclone
- (2) V shaped depression
- (3) Col.

2×2

IX. What is Weather Forecasting ? Discuss its brief development, methods and recent advances.

4

(हिन्दी माध्यम)

- Note :-** (1) Q. No. I is compulsory. Answer **4 other** questions, selecting **one from each unit**.
- (2) Candidates may ask for drawing sheet. Use of colors, stencils etc. is allowed.
- (3) Credit shall be given for neat, suitable diagrams.
- (4) For USOL, reappear/improvement candidates, who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question papers shall be of maximum Marks allotted to the paper(s) concerned in the syllabus (i.e. **20** in this case), and each question will be of **6** marks.

I. कोई चार भाग करो। हरेक भाग का उत्तर **25** शब्दों में दो :-

- (1) मानचित्रकला।
- (2) किस यूनानी विद्वान को पहला मानचित्र बनाने वाला माना जाता है ?
- (3) मानचित्र मापनी।
- (4) मानचित्र बड़ा करने की दो विधियों के नाम लिखो।

(5) GPS.

(6) मौसम को परिभाषित करो।

4×1=4

यूनिट-I

II. मानचित्रकला के इतिहास पर संक्षिप्त चर्चा करो। 4

III. मानचित्र और मानचित्र डिज़ाइन को परिभाषित करो। मानचित्र डिज़ाइन के मुख्य तत्वों का कच्चे रेखाचित्रों और खाकों से वर्णन करो। 4

यूनिट-II

IV. हम मानचित्र को छोटा अथवा बड़ा क्यों करते हैं ? मानचित्र छोटा करने की वर्ग विधि को उपयुक्त खाकों से वर्णन करो। 1,3

V. GPS इसके विकास, रूपांतरों और उपयोगों पर परिचायक निबन्ध लिखो। 4

यूनिट-III

VI. मौसम के दैनिक मानचित्रों की व्याख्या कैसे की जाती है ? उत्तर-शीट पर कच्चा परिकल्पनात्मक मानचित्र/खाका बनाओ और व्याख्या करो। 4

VII. निम्नांकित में से किन्हीं चार के लिये मौसम के मानचित्र पर प्रयोग किये जाते चिह्न बनाओ और संक्षिप्त व्याख्या करो :

- (1) कोहरा
- (2) रेतीला तूफान
- (3) ओले
- (4) शांत समुद्र
- (5) मेघाच्छन्न आकाश।

1×4

यूनिट-IV

VIII. किन्हीं दो के लिये समुदाय रेखाएं बनाओ और संक्षिप्त व्याख्या करो :

- (1) प्रति-चक्रवात
- (2) V-आकार चक्रवात
- (3) दर्रा।

2,2

IX. मौसम की भविष्यवाणी क्या है ? इसके संक्षिप्त विकास, विधियों और हाल ही में हुई प्रगति पर संक्षिप्त चर्चा करो।

4

(पंजाबी अनुवाद)

Note :- (1) Q. No. I is compulsory. Answer 4 other questions, selecting one from each unit.

(2) Candidates may ask for drawing sheet. Use of colors, stencils etc. is allowed.

(3) Credit shall be given for neat, suitable diagrams.

(4) For USOL, reappear/improvement candidates, who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question papers shall be of maximum Marks allotted to the paper(s) concerned in the syllabus (i.e. 20 in this case), and each question will be of 6 marks.

I. ਕੋਈ ਚਾਰ ਭਾਗ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ :

- (1) ਨਕਸ਼ਾਨਵੀਸੀ।
- (2) ਕਿਹੜੇ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (3) ਨਕਸ਼ਾ ਮਾਪਣੀ।
- (4) ਨਕਸ਼ਾ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(5) GPS

(6) ਮੌਸਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

4×1=4

ਯੂਨਿਟ-I

II. ਨਕਸ਼ਾਨਵੀਸੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

III. ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਨਕਸ਼ਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਕੱਚੇ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਖਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 4

ਯੂਨਿਟ-II

IV. ਅਸੀਂ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ? ਨਕਸ਼ਾ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਰਗ ਵਿਧੀ ਦਾ ਉਪਯੁਕਤ ਖਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 1,3

V. GPS, ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਰੂਪਾਂਤਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਉਪਰ ਆਰੰਭਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 4

ਯੂਨਿਟ-III

VI. ਰੁਜ਼ਾਨਾ ਮੌਸਮੀ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਉੱਤਰ-ਸ਼ੀਟ ਉਪਰ ਕੱਚਾ ਪਰਿਕਲਪਨਾਤਮਕ ਨਕਸ਼ਾ/ਖਾਕਾ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4

VII. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਲਈ ਮੌਸਮ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉਪਰ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(1) ਕੋਹਰਾ

(2) ਰੇਤੀਲਾ ਤੂਫਾਨ

- (3) ਔਲੇ
- (4) ਸ਼ਾਂਤ ਸਮੁੰਦਰ
- (5) ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਸਮਾਨ।

1×4

ਯੂਨਿਟ-IV

VIII. ਕਿਸੇ ਦੋ ਲਈ ਸਮਦਾਬ ਰੇਖਾਵਾਂ ਚਿਤ੍ਰਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

- (1) ਪ੍ਰਤਿ-ਚੱਕਰਵਾਤ
- (2) V-ਆਕਾਰ ਚੱਕਰਵਾਤ
- (3) ਦੱਰਾ।

2,2

IX. ਮੌਸਮ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਸੰਖਿਪਤ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਗਤੀ ਉਪਰ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

4